

50 Yıllık Bilgi, Tecrübe, Başarı

ÜZEYİR GARİH

GLOBALLEŞME
SÜRECİNDE TÜRKİYE

© 2024, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. A.Ş.

Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ISBN: 978-975-8243-99-3

Sertifika No: 75092

<i>Hayat Yayınları</i>	: 94
<i>Üzeyir Garih Kitaplığı</i>	: 03
<i>Kitabın Adı</i>	: Globalleşme Sürecinde Türkiye
<i>Yazarı</i>	: Üzeyir Garih
<i>Yayın Editörü</i>	: Nejat Sezik
<i>Kapak Tasarım</i>	: Özkan Artaş
<i>İç Tasarım</i>	: Feyzanur Bayrak
<i>Baskı Yeri & Tarihi</i>	: İstanbul, 2024
<i>Baskı & Cilt</i>	: BPC Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. Cevizlik Mah. Hüsreviye Sok. Erşen İş Hanı No:15 Kat:3-38 Bakırköy / İstanbul Tel: 0212 549 53 83 Sertifika No: 48745

Hayat Yayın Grubu

Molla Gürani Mahallesi, Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3

Fındıkzade - Fatih / İstanbul

Tel: 0212 613 11 00 Gsm: 0530 259 80 96

www.hayatyayinlari.com - e-posta: hayat@hayatyayinlari.com

twitter.com/hayatayayinlari - facebook.com/hayatayayinlari.com - [@/hayatyayinlari](https://instagram.com/hayatayayinlari)

50 Yıllık Bilgi, Tecrübe, Başarı

ÜZEYİR GARİH

GLOBALLEŞME
SÜRECİNDE TÜRKİYE

Hayat

ÜZEYİR GARİH KİTAPLIĞI
3

Dr. Üzeyir Garih (1929-2001)

Dr. Üzeyir Garih, 28 Haziran 1929'da İstanbul'da doğdu. 1951 yılında İTÜ'den Makina Yüksek Mühendisi olarak mezun oldu. İngilizce, Fransızca, İspanyolca bilen Dr. Garih 1954 yılında Carrier Şirketi'nde tesisat mühendisi olarak çalışma hayatına başladı. Aynı yıl İshak Alaton ile uzun yıllar sürecek bir ortaklığa imza attı. Türk sanayisinde pek çok yeniliklerin öncüsü olmanın yanısıra, yurt içi ve yurt dışında taahhüt ve inşaat sektörüne yaptığı katkılarla da öne çıkan Alarko Holding'in Eş Başkanlığı'nı üstlendi.

Dr. Üzeyir Garih, TÜSİAD, MESS, Loyd Vakfı, DEİK, TOKYAD, İstanbul Sanayi Odası, Turizm Yatırımcıları Derneği, Rotary, AIESEC, World Presidents Organization (WPO), Young Presidents Organization (YPO), gibi pek çok yerli ve yabancı kuruluşların üst yönetimlerinde yer aldı.

Yönetim, organizasyon ve ekonomi ile ilgili bir çok yazıları gazete ve dergilerde yayınlanan Üzeyir Garih'in iş dünyasına yönelik mesajlarla dolu "Deneyimlerim" isimli kitap serisi bulunmaktadır.

1984 yılında İTÜ'den Fahri Doktor unvanı alan Dr. Garih, 1990 yılında Filipinler Cumhuriyeti İstanbul Fahri Başkonsolosu oldu.

1997 - 2001 yılları arasında Yeditepe Üniversitesi'nde MBA öğrencilerine hocalık yapmıştır.

25 Ağustos 2001 tarihinde aramızdan ayrılan Dr. Üzeyir Garih; evli, iki çocuk ve altı torun sahibiydi.

Dr. Üzeyir Garih her zaman gençleri sevmiş ve onların eğitimini ön planda tutmuş bilge bir insan olarak çeşitli üniversitelerde de eğitimcilik yapmıştır. Gençlerin başarılı olması için, Alarko Felsefesi olarak da uygulanan 10 tavsiyesi şöyledir:

1. Dürüst ve çalışkan olmak,
2. İnsanları sevmek, onlara yardımcı olmak,
3. Yapılan işte bilgili olup, kendini sürekli geliştirmek,
4. İş bitirme azim ve heyecanını yitirmemek,
5. Zamanı doğru kullanıp, bugünün işini ertesi güne bırakmamak,
6. Sürekli yeni fikirler üretmek,
7. Organizasyon ve planlama gücüne sahip olmak,
8. Denetim gücünü iyi ve etkili kullanmak,
9. Deneyimlerinizi insanlarla paylaşıp, çevrenizle içeride ve dışarıda sürekli iletişim kurmak,
10. Şanslı olmak.

İçindekiler

1. BÖLÜM

Globalleşme Evresi

21. Yüzyıl.....	15
Dünyada Yeni Oluşumlar	18
Ulusal Çıkarlar ve Küreselleşme	23
2000’li Yıllarda Türkiye’nin Dünyadaki Yeri.....	27
Türkiye’nin Artan Önemi	31
Önümüzdeki Yıllarda Türkiye’nin Tarihi Rolü	36
Kendi Kendini Aşma	39
Uluslararası Olma	41
Globalleşme, Gelişmiş ve Gelişmemiş Ülkeler	46
Globalleşme Evresinde Ülkemizde Yeni Yatırımlar.....	49

2. BÖLÜM

Gümrük Birliği

Gümrük Birliğine Doğru	55
Gümrük Birliğinin Etkileri	59
Gümrük Birliği ve Ülkemiz.....	64
Küçük ve Orta Ölçekli Sanayici ve Gümrük Birliği.....	70
KOBİ’lerde Dünyaya Açılma.....	74
Dışa Açılmada Strateji.....	76
Gümrük Duvarları, Fonlar ve Korumacılık.....	80
Rekabetin Korunması	83

3. BÖLÜM

Uluslararası Olma-İhracat

Yatırımlarda ve İhracatta Teşvikler	89
İhracata Hazırlık	94
Teknolojik Ürün İhracatının Artırılması	98
Uluslararası Ticari Sözleşmeler	103
Ülkeler Arası Ticaret Odalarından Beklenenler.....	109

4. BÖLÜM

Ekonomik Örgütlenmeler

Türkiye ve Avrupa Topluluğu	115
Avrupa Topluluğu'nda Yeni Standartlar	121
Türkiye-EFTA İlişkileri ve Ümit Edilen Sonuçlar	126
İş Adamı Gözüyle Dış Siyasette Yeni Adımlar.....	132
AT-Türkiye Gazeteciler Konferansı	136
Avrupa Bankası Genel Kurulu'nun Ortaya Koyduğu Gerçekler	142
Avrupa Topluluğu ve Ülkemizde Tarım	147
Denize Girmedikçe Yüzmeyi Öğrenemezsiniz	153
Karadeniz Ülkeleri Ekonomik İşbirliği Projesi (KÜEİP)	160
Türkiye ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği	166

5. BÖLÜM

Dışa Açılma Ülke Ziyaretleri

Yabancı Ülke Ziyaretleri.....	173
Arap Ülkelerinde Seyahat İzlenimleri.....	177
Türkiye ve Filistin	182

Filipinler ve Türkiye	187
Ekonomik Gelişmede Örnek Ülke-Singapur	191
Rusya Federasyonu ve Türk Girişimcileri.....	197
Orta Asya Cumhuriyetleri'nde Olanaklar	202
Türkmenistan Notları.....	208
Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde Alarko.....	212

6. BÖLÜM

Global Sorunlar

Susuz Yaşanmaz	219
Ortadoğu'da Su Sorunu	224
Ortadoğu'daki Su Sorunu İçin Çözümler.....	227

Sunuş

Değerli okuyucu,

Tecrübe yaşanmışlıklar demektir. Tecrübeyi oluşturan ise, artı ve eksileriyle bu yaşanmışlıklar bileşkesidir. Aynı zamanda tecrübe, örneklik etkisi ile öğrenmede başlı başına bir kaynaktır.

Tecrübenin iki boyutu vardır. Biri bizzat yaşamak, diğeri yaşamış olanlardan modelleme yoluyla bilgi almak... Birincisinin daha zor, çileli ve acılarla dolu olduğu herkesin malumudur. İkinci boyut hem daha kolay hem de modellenen kişinin yaptığı hata ve sürçmeleri yapmama avantajına sahiptir.

Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisi çerçevesinde, kendini gerçekleştirmenin devamında katkı vardır; ülkeye, topluma insanlığa hatta evrene. Tecrübe yaşam sonunda elde edilen olumlu ya da olumsuzluklarsa, onun olumlu ya da olumsuzluğunu ilan etmek, topluma yapılmış önemli bir katkıdır.

Üzeyir Garih kendini gerçekleştirmiş bir isim olarak, en geniş anlamıyla insanlığa bir katkı yapmaktır.

Görüşleri, düşünceleri, yorumları ve önerileri subjektiflikten çıkıp, objektif bir görüntü arz etmektedir. Tam anlamıyla olaylardan ve yaşanmışlıklardan alınan dersler, tecrübeler okuyucuya aktarılmaktadır.

Yazılanların bir pratisyenin kaleminden çıkmış olması ise, ülkemiz adına artı bir değerdir.

Saygılarımla,

Nejat Sezik
Dizi Editörü

Ön Söz

Değerli dostlarım,

Geçmiş 70 yılı aşkın yaşamımın 40'a yakın yılı mühendislik ve yönetime, son 45 yılı ise sevgili ağabeyim ve ortağım İshak Alaton ile birlikte Alarko topluluğunun başında geçti.

Bu süre içinde bazen stresli, bazen heyecanlı, bazen de rahat saatler geçirdik. Hızla büyüyen Alarko Topluluğu'nda içte ve dışta çok sayıda kişi ile tanıştım ve temasta bulundum.

Hiç kimse ile kişisel bir kavgam olmadı. Kimseye kırıldığımı, kimse ile darıldığımı hatırlamıyorum. Bir kimseyi kırmışsam istemeyerek olmuştur. Varsa bu kişilerden de açıkça özür dilemeyi borç bilirim.

Küçük bir bürodan, bünyesinde altı bini aşkın sayıda kişiye iş veren bir şirketler topluluğu haline geldik. Başka bir deyimle hayli yol katettik.

Başarımızı; bizimle beraber bu yolda gelişen, birbirlerine sevgi duyan, birbirlerine bağlı, saygılı ve işbirliğine çok önem veren, bugün Müessese, Proje Taahhüt veya Grup Müdürü, Grup Başkanı, Koordinatör, Genel Koordinatör ve yardımcıları pozisyonlarına erişmiş arkadaşlarımızın ve tüm astlarının cefakar, fedakar ve planlı çalışmalarına borçluyuz.

Bu kitabı kaleme alırken maksadım hayatımın bir tarihçesini yazmak değildir. Ana hedefim, özellikle genç arkadaşlarımı ders almaya çalıştığım geçmiş deneyimlerimden yararlanmaktır.

Bu kitabı, şurasından burasından kolay okunur, gereğinde olayların sonuçlarından yararlanılır ümidiyle özellikle "Alarko İstikbal Kulübü" mensubu gençlere armağan etmekten büyük bir zevk ve kıvanç duyuyorum.

Değerli okur dostlarıma başarı dilekelerimle sevgi ve saygılarımı sunarım.

Dr. Üzeyir Garih

1. BÖLÜM

Globalleşme Evresi

21. Yüzyıl

20. yüzyılın son yılları inanılmayacak değişimin hüküm sürdüğü yıllar olmuştur. Aslında, 20. yüzyılın son günü ile 21. yüzyılın ilk günü arasında kesin olarak ayrımı gerektiren bir olay yoktur.

Aynen yıl sonu gecesi, yılbaşı günü gibidir.

Ancak, yılın son günü insanların maddi manevi her tür muhasebelerini ve durum yargılarını ve gelecek yılın planlarını yapabilmeleri için çok iyi bir fırsattır.

2000’li yıllar, iletişimin çok hızla yayılacağı, bilim ve teknoloji gelişmelerinin baş döndürücü bir hıza ulaşacağı yıllardır. Dünyada fiberoptik otoyolların kurulacağı yepyeni bir evredir.

Ancak, globalleşmeye paralel olarak olagelen paradoksal gelişmeler düşündürücüdür.

Bir yandan belirli bölgelerde yaşayan insanların en iyiyi en ucuza almalarını teminen gümrük duvarlarının ortadan kalkması, diğer taraftan bölgelerde bloklaşma ve bloklar arası amansız rekabet...

Türkiye’nin Avrupa Birliği için ürettiği mal ve hizmetler için iyi bir pazar olabilmesi, ülkemizin gerçek anlamda üretici olmasına ve üreteceği mal ve hizmetlerin Avrupa Birliği ülkelerinin ürettiklerinin tamamlayıcısı niteliğinde olmalarına bağlıdır. Rekabet edebilme 2000’li yıllarda en gerekli öge olacaktır.

Türkiye'nin 1960'lı ve 1970'li yıllarda o günün Avrupa Topluluğu'na girmek istememekle oluşan kayıpları karşılması zor bir nitelik ve niceliktedir.

Bizim gerimizde olan Yunanistan, İspanya ve Portekiz'e yönelen yabancı sermaye, teknoloji ve parasal olanaklar, bugün için bizi ekonomik olarak bu ülkelerin gerisine çekmiştir.

Çin pazarının Japon teknolojisi ile tamamlanma hareketi, Türk pazarı ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkilere benzetilebilir.

Yabancı Sermaye ve Teknolojik Gelişmeler

ABD'nin 2000'li yıllarda Türkiye'yi geliştirecek en önemli 10 ülke arasında görmesi, eninde sonunda yabancı sermaye ve teknolojinin ülkemize yönelmesi sonucunu doğuracaktır.

Borçlanan ve borçla yaşayan ülkelerin gelecekte hep geride kalacakları şüphe götürmez bir gerçektir.

Ülkemizin her yönü ile gelişmesi; borçlarının azalması ve ekonomisinin düzelmesi ile mümkündür.

Ancak globalleşmenin önemli paradokslarından biri de dünya vatandaşı olarak gösterilmek istenen kişilerin bu olguya karşı olan tepkilerinden kaynaklanmaktadır. Bu tepkiler, dinsel ve ırksal kalkanların arkasına saklanarak, insanların kendi kişilik, kimlik ve benliklerini yeni bir şekilde formüle etmek istemelerinden ileri gelmektedir.

Hangi din veya etnik kökenli anne ve babadan doğarsa doğsun, yetim kalmış bir bebek, kendini, bulup büyütenlerin empoze edecekleri din ve ırka ait olarak görecektir.

Bu bakımdan, insanları amansız savaşımlara kadar götüren ırk ve din

ayrımcılığı, realitede bir çıkar kavgasının sonucu olarak insan duygularının sömürüsünün bir őklerinden başka bir ők olmayacaktır.

Dünyada ve ölkemizde, çıkarların dengesi, ekonomik gelişmenin bir sonucu olacaktır. Ekonomimizin gelişmesi ise kısa vadede özelleştirme, yap-işlet-devret metodu ile yatırım ve vergi reformunun hızla yapılmasına bağlıdır.

Bu araçlar sayesinde borçlarımızın miktarı oldukça düşecek, bütçemiz bizi 2000'li yıllarda eğitim, sağlık, çevre sorunlarına eğilecek duruma getirecektir.

Yabancı sermaye ve onun bir türevi olan teknolojik gelişmenin yurdumuza gelmesi geleceğimiz için vazgeçilmez bir olgudur. Bu bakımdan özelleştirmede kapitülasyon kompleksine kapılmadan, yabancılara belirli koşullar yerine getirmek suretiyle satıştan kazanılmalıdır.

Eninde sonunda bu tesisler ölkemizdedir. Yabancı olarak sahipleri özel ve yetenekli bir yönetimle Türk elemanları çalıştıracaklar ve yetiştirecekler; kâr elde ediyorlarsa vergisini ödeyip, kârlarını götüreceklerdir. Bunların kapanmalarını önleyecek koşullar daima uygulanabilir.

2000'li yıllarda kendimize, milletimize, gençliğimize güvenerek cesaretle herkesçe bilinen önlemleri, seçim pahasına da olsa almak hükümetlerin görevleridir.

Dünyada Yeni Oluşumlar

Dünyamızda 1990'lerden itibaren yeni fikirler, yeni oluşumlar, yeni yapılanmalar göze çarpmaktadır. Kapitalist-komünist doktrinler yerlerini etnik, dinsel ve milliyetçi akımlara terketmektedirler. Süper güç savaşları ve savaş hazırlıkları terk edilme aşamasına girerken, mevzii savaşları dünya haritasının değişmesine yol açmaktadır.

Yerel gibi görünen ancak tüm dünyanın ilgisini ve dikkatini çeken sıcak savaşlar birbirleri ile ilgisiz gibi görünen ülkelerde bütün şiddetleri ile süregelmektedir. Ülkemizde de Güneydoğu'da terörizm günahsız canlar almış; kadın, çocuk, küçük, büyük, asker, sivil demeden hükmünü hunharca sürdürmüştür.

Ben mühendis kökenli bir iş adamıyım. Siyasi ve sosyal bilimler konusundaki bilgilerim çok yüzeyseldir. Bu bakımdan görüşlerimi bir mühendis mantığı ile sergilemeye çalışacağım.

Birçok yazımda ve konuşmalarımda belirttiğim gibi bana göre insan adeta bir biyolojik bilgisayar gibidir. Programında hırs ve bencillik önemli bir yer tutar. İnsan bununla motive olur. Doğası gereği başarı için rekabet ve mücadele içindedir. Maddi ve manevi olarak yükselmek için çok şeyi feda etmeye hazırdır.

Komünist rejim sade vatandaŐa bu imkânı tanımamıŐtır. Daha çok çalıŐıp daha iyisini yapmak için herhangi bir motivasyonu olmamıŐtır.

Demotive insanlar, hedefsiz çalışma sonucunda ülkelerinin gelişmesini adeta frenlemiŐlerdir.

Uluslararası iletişim olanaklarının gelişmesi, komünist blokta ki insanları tüketime ve güzel Őeylere sahip olmaya doğru itmiŐtir. Aslında insan tabiatında istekler hemcinsleri ile mukayese sonucu oluşur. 70 yıl süre ile bu mukayese imkânından mahrum insanlar, Batı bloğundaki vatandaşların yaşamlarını görerek buna özenirken, sosyal gelişmenin komünist doktrinle mümkün olmayacağını anlamıŐlardır. Bu anlayıŐ bir bakıma Sovyetler Birliği'nin ayrışmasını körüklemiŐtir.

Avrupa Topluluğu'ndaki süpranasyonal dayanıŐma bozuldu. Bunun yerine;

- ❖ Kökten dincilik
  - ❖ Kitlesele güçler
  - ❖ Etnik ve dinsel kavgalar
- hüküm sürmeye başladı.

Bu durumda alışıl gelmiŐ uluslararası hukuk ayaklar altına alındı. Türkiye'de bazı konularda hızlı karar alma mecburiyeti doğdu. Bu bakımdan bazı kararlar alındı. Okuduđum ve izlediğim kadarı ile oluşumlar aŐađıda belirttiğim Şekilde gelişti.

Ekonomik ve Diplomatik Ayrışmalar

1. Bağımsız Devletler Topluluğu'nu tanıdık.
2. Kafkasya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile bir dayanıŐma içine girdik.